

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Олга Борисова

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Юридически
факултет

на дисертационен труд на тема: **„Приватизация на държавни задачи в областта на сигурността и обществения ред в полското и международното право“** с автор д-р Дарюш Браконецки за придобиване на научна степен **„доктор на науките“** в научно направление 3.6. „Право“, докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на Заповед № 860/15.11.2023 г. на Ректора на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за назначаване на научно жури, както и от представени от докторанта дисертационен труд, автореферат и справка за наукометричните показатели.

I. Информация за дисертанта

Доктор Дарюш Браконецки има много богат професионален и научноизследователски опит. През 2015 г. придобива ОНС „доктор“ по административно право във Вартминско-мазурския университет в Олщин. Външен експерт е към Националния център за изследване и развитие във Варшава, Експерт в Съвета на заинтересованите страни към Факултета по политически науки и международни изследвания на Варшавския университет, Член на Надзорния съвет на Международната гаранционна

корпорация във Варшава и преподавател в Международната академия за социални науки в Ломжа.

II. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеното дисертационно изследване „Приватизация на държавни задачи в областта на сигурността и обществения ред в полското и международното право“ е с обем от 421 страници. Те са разпределени в шест глави, с увод и заключение. Съдържа 1195 бележки под линия и се основава на богата научна литература - монографии, студии, статии.

Изследването формулира и предлага модерен и иновативен подход за укрепване на националната сигурност.

Авторът на труда е демонстрирал един доста издържан методологически подход, ориентиран към интердисциплинарното изследване, съчетаващо методите на международното право, международните отношения, административното право, наказателно право, национална сигурност, история. Това му е дало възможност да изследва проучваната материя от различни гледни точки, по-задълбочено да я интерпретира и да направи по-балансиранни оценки за състоянието ѝ и за нейните проблеми.

Структурата на дисертационния труд е логична и обоснована. Научният анализ е последователен и включва като обект както познати, но несистематизирано изследвани проблеми, така и нови, по-слабо изследвани проблеми.

Предметът на изследването се явява граничен между правото и сигурността. Изследването на делегирането на държавни задачи в областта на сигурността и обществения ред в полското и международното право разкрива теоретико-методологичните постановки за същността и състоянието на проблема в процеса на неговото реализиране и развитие. Именно това обуславя неговата актуалност и значимост, както и

съотносителността му сега към европейските и международните ценности и стандарти, към полския опит и традиции.

Положително следва да бъде оценен добросъвестният научен анализ на кандидата, добрия и разбираем стил на писане и добрата литературна осведоменост.

Разработката обогатява полската и европейската научна и професионална постановка за националната сигурност.

Уводът убедително, аргументирано и точно въвежда в темата, показва необходимостта от нейната разработка с точна цел и задачи, с конкретна и аргументирана теза.

Първа глава авторът посвещава на концепцията за държавна сигурност. Представен е генезисът на държавата – нейните задачи и функции. Специално внимание е отделено на понятието и видовете сигурност, както и еволюцията на системите за сигурност. Авторът се спира по-подробно в тази глава и на съвременните заплахи за сигурността на държавата.

Правилно е направен изводът, че външната и вътрешната сигурност стават взаимозависими във все по-голяма степен и тяхното разграничаване придобива условен характер.

Разширяването на социалния обхват на политиката за сигурност поставя нови предизвикателства пред институционалната координация по вертикала и хоризонтала на йерархичните връзки за управление.

Във Втора глава са представени задачите на Република Полша в областта на сигурността и обществения ред.

Съществен акцент се поставя върху конституционните основи на сигурността, договорните и международноправни гаранции за сигурност, представена е парадигмата на сигурността в полското право.

Внимание заслужава направения извод, че до голяма степен организираното в държавата общество се стреми да съхрани принципите за

върховенство на конституцията и законите и в това се съдържа основната гаранция, че суверенът притежава защитни механизми срещу политическите и социални кризи и техните проявления, включително и в областта на сигурността.

Необходимо е изграждане на стабилна концептуална и нормативна база, периодично обновяване и актуализиране с отчитане на съвременните предизвикателства на всеки един етап – заплахи и рискове, вътрешни и външни отношения и ресурсите на държавата.

Следва да се очертае по-широко разбиране за националната сигурност, като се извежда на предно място сигурността на гражданина, обществените и икономически аспекти, без да се подценяват измеренията, свързани с отбраната, външната политика, разузнаването, охраната на обществения ред и защитата на законността.

Авторът с основание обръща внимание на националните и секторни приоритети и политики за сигурност. Те трябва да са насочени към защитата на националните интереси, като се отчита динамиката на средата на сигурност при оптимално разпределение на ресурсите за постигане на ефективно управление на системата за сигурност.

Съвременното понятие за публична, обществена или национална сигурност се променя динамично с обогатяването на арсенала от заплахи в условията на глобализация. Глобализацията и европеизмът налагат нов прочит на политиката за сигурност на националната държава в условията на нейната трансформация.

В Трета глава фокусът е насочен върху идеята за приватизация на сигурността. Изследвани са понятието и концепциите за приватизация на сигурността, както и правните форми на приватизация на обществените задачи в областта на сигурността и обществения ред. Дискутиран е въпросът за границите на приватизацията на обществените задачи в областта на държавната сигурност.

Дефинирано е, че променящата се среда на сигурност налага ново степенуване на приоритетите в политиката за сигурност, включване на цялостния институционален потенциал, прилагане на нови форми на взаимодействие между държавата, бизнеса и неправителствения сектор. Сигурността на гражданите е основен приоритет и е задължение на всички власти, институции, политически организации и структурите на гражданското общество.

Аргументирано е разбирането, че държавите са принудени да се откажат от някои от своите предишни функции в полза на гражданското общество и така те отстъпват част от функционалната инициатива на икономически субекти и неправителствени организации.

Основните проблеми между публичния и частния сектор са свързани с разпределението на отговорностите, споделянето на информация и финансирането, касаещо повишаването на сигурността на функциониране на отделните сектори изложени на риск.

Необходимо е да се осигури среда, в която бизнесът и компетентните държавни органи да могат да споделят информация по въпросите на сигурността и обществения ред и да се гарантира непрекъсваемост на основните услуги пред лицето на новите заплахи.

Четвърта глава е озаглавена „Търговски сектор на сигурността” и представя комерсиализирането на задачите на държавата в разглежданата сфера. Изследвани са същността и начина на действие на отделните браншове на търговския сектор на сигурността.

Направен е задълбочен преглед на детективските агенции, агенциите за икономическо разузнаване, частните затвори, частните военни организации.

Наложително е държавата и частния сектор да идентифицират набор от практически насоки и добри практики за управление на партньорски дейности. Работата се явява първи опит за разглеждане на теоретичните,

правните и организационните въпроси на тази дейност. Разглежданите проблеми имат не само теоретично, но и практическо значение.

Последователно са разгледани основните аспекти на оптимизирането на действащите норми по отношение на дейността на детективските агенции в Полша и в тази връзка, коригиране на разпоредби доказали своята неефективност.

Качествено новото разбиране и анализ на търговския сектор на сигурността ще даде възможност на специалистите в тази сфера да преосмислят своите виждания в контекста на съвременните разбирания по въпроса.

В Пета глава са разгледани основите въпроси, свързани с обществената дейност в полза на сигурността. В тази част от изследването са представени форми за масова гражданска активност, направен е анализ на уредбата на „гражданското задържане“, „неизбежната отбрана“, „крайната необходимост“.

Представена е дейността на неправителствени организации, изпълняващи задачи в областта на сигурността и обществения ред, сред които са: Полския Червен кръст, Доброволческата пожарна бригада, Водната доброволческа спасителна служба, Планинската доброволческа спасителна служба и Полската скаутска асоциация.

Динамичното социално-икономическо развитие и непрекъснато променящите се източници на заплаха правят държавните инструменти, насочени към гарантиране на сигурността, крайно недостатъчни за осигуряване на високите изисквания за сигурност, очаквани от гражданите. Поради тази причина гражданите сами предприемат действия за минимизиране на риска свързан със застрашаване на собствените им блага. В тази връзка авторът обосновава тезата, че основните инструменти за борба с престъпността, с които законодателят въоръжава гражданите са

именно институтът на крайната необходимост, неизбежната отбрана и гражданското задържане.

В Шеста глава фокусът е насочен върху отделния индивид в системата на държавна сигурност.

Направена е сполучлива съпоставка на задълженията на гражданите към държавата в различните исторически периоди и тяхната метаморфоза във времето.

Специално внимание е отделено на глава Втора от Конституцията на Република Полша, която е посветена на правата и свободите на човека и гражданина, изследвани са и задълженията към държавата, регламентирани в чл.82-86 от Върховния закон.

Безспорно важно значение в разбирането за националната сигурност е поставянето ѝ във фокуса на сигурността на отделния човек. Понятието лична сигурност, разглеждано като част от националната сигурност, обхваща условията на живот на отделния човек и изразява потребността му от сигурност в области, в които той изпитва своите непосредствени потребности.

Необходимо е да се обърне внимание на запазването на основните права, повишаване на осведомеността на гражданите и стимулиране на проактивни подходи за защита.

Вниманието на читателя е насочено върху нуждата от развитие на култура за сигурност и обединяване на усилията на всички власти, бизнес, медии и гражданско общество в единна система за национална сигурност. Сигурността не е само право, но и отговорност на всеки член на обществото.

Представен е автореферат на дисертационния труд на български език с обем от 30 страници. Той отразява съдържанието на дисертационния труд. Посочени са актуалността, целите и задачите на изследването, методиката на анализа, изследователската теза и структурата.

Д-р Дарюш Браконецки има редица публикации по дисертационния труд. Публикациите му са цитирани, което е свидетелство за разпознаваемост на автора в академичните среди.

Видно от представената справка и доказателствата към нея кандидатът изпълнява националните изисквания на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане в област 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.6. Право за изискуем брой точки.

III. Заключение:

Въз основа на гореизложеното давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема: **„Приватизация на държавни задачи в областта на сигурността и обществения ред в полското и международното право“** и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на **образователна и научна степен „доктор на науките“** по докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“ на д-р Дарюш Браконецки.

07.01.2024 г.

Изготвил рецензията:

проф. д-р Олга Борисова